

Nalitsinni oqaluttuarisaaneq B - 2022

1. Ilinniartitsissutip inissisimanera

Nalitsinni oqaluttuarisaaneq B tassaavoq inuit ukiut 200-t kingulliit missaanni kulturini inuiaqatigiinnilu assigiinngitsuni qanoq inuunersut inuusimanersullu qanorlu aaqqissuussaanersut. Ilinniartitsissumi sammisaq tasaaneruvoq Kalaallit Nunaanni, Danmarkimi nunarsuullu sinnerani politikkikkut aningaasaqarnikkullu oqaluttuarisaaneq. Ilinniartitsissummi aamma sammineqarpoq Kalaallit Nunaanni avataanilu inuttut atugarisatigut kulturikkullu pissutsini ineriartorneq. Nalitsinni oqaluttuarisaanermi inulerinermi inuiaqatigiinnillu ilisimatusarnermi periutsit.

2. Ilinniartitsissummi siunertat

Ilisimasat piginnaasallu

Ilinniartut nalitsinni oqaluttuarisaanermik imatut ilisimasaqartigissapput oqaluttuarisaanermik ilisimasaminnik kinaassutsimillu ineriartortitsinissamut tunngavissaqassallutik.

Ilikkagaqartarnermi sulinermilu piginnaasat

Oqaluttuarisaanermi atugassat assigiinngiiaartut oqaluttuarisaanermillu ingerlatsitseqqeeriaatsit assigiinngiiaartut ilinniartut nalilersorsinnaassavaat aaqqissuussinnaassallugillu, taamaalillutik Kalaallit Nunaanni nunallu tamat akornanni oqaluttuarisaaneq maannakkullu ajornartorsiutit isummerfigisinnaassallugit.

Inuttut inuillu akornanni attaveqaqatigiittarnermi piginnaasat

Ilinniartut naliminni inuunermik nutaamik paasisaqarsinnaajumallutik qanga pisunik apeqqusiisinnaassuseqassapput aammalu Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiinni nunallu tamat akornanni inuiaqatigiinni peqataasinnaavinnissamut tunngavissaqassallutik.

Kulturikkut inuiaqatigiillu akornanni piginnaasat

Ilinniartut Kalaallit Nunaanni avataanilu oqaluttuarisaanermi kulturikkullu ineriartornermik paasisaqassapput, aammalu nunarsuarmi sukkasuumik allanngoriartorfiusumi kulturit allat naapinnissaannut kulturillu assigiinngiiaartut akornanni annertunerusumik peqatigiinnerulernermut ammasumik kinaassusersioratillu suliamik ingerlatsinermi tunngavissaqassallutik.

3. Ilikkagassatut anguniakkat imarisaalu

3.1 Ilikkagassatut anguniakkat:

Ilinniartut uku piginnaalissavaat:

- a) ukiut kingulliit 200-t missaanni Kalaallit Nunaanni, nunarsuup immikkoortuini, Europami nunarsuarmilu nalorninatik assigiinngiiaartumillu ilisimasaqarnerminnik takutitsinnaassapput taakkulu imminnut atanerat qisuariarfigisinnaassallugu,

- b) atajuarnerup kipisaarnerullu imminnut atanerattut inuiaqatigiinni allanngorarnernik paasinninnertik takutissinnaassavaat aammalu ukiut kingulliit 200-t missaanni Kalaallit Nunaanni Danmarkilu oqaluttuarisaanerup nunarsuarmilu oqaluttuarisaanerup piffissami agguarnerisa ilaannut qisuariaateqarlutik isummersinnaassallutik,
- c) tunngaviusumik aqutseriaatsinik, politikkimi isummanik inuillu pisinnaatitaaffiinik ilisimasaqarnertik uppersaasiorsinnaassavaat,
- d) saqitsaannerit pilersarnerannik taakkuninngalu aaqqiissutinik kiisalu nunat tamat akornanni suleqatigiinnermi periarfissanik taakkulu aqqiissunneqartarnerannik paasinninnertik takutissinnaassavaat,
- e) inuit, pinngortitap inuiaqatigiillu imminnut atanerat nalilersorsinnaassavaat paasissutissiissutigisinnaallugulu,
- f) ineriartortitsinermik atuagarsorneq ilanngullugu nunarsuarmi atugarissaanerup ineriartornera nalilersorsinnaassavaat paasissutissiissutigisinnaallugulu
- g) Kalaallit Nunaanni nunarsuarmilu kulturikkut inuillu atugarisaanni ineriartornermik paasisimasaqarnertik takutissinnaassavaat,
- h) oqaluttuarisaanermi periutsit atorsinnaassavaat, tassunga ilanngullugit oqaluttuarisaanermi ajornartorsiutit paasissutissiissutigisinnaallugit kiisalu oqaluttuarisaanermi pissarsiviit saqqummiinerillu isornartorsiullutik isummerfigisinnaassallugit aamma
- i) saqqummiinerit tunngavilersukkat atorlugit ilinniartitsissummut tunngassuteqartunik oqallinnermi peqataasinnaassapput.

3.2 Ilinniartitsissutip imarisai pingaarnertit

Ilinniartitsissutip imarisai pingaarnertit ukuupput:

- a) Kalaallit Nunaata oqaluttuarisaanerani aamma Danmarkip oqaluttuarisaanerani nunarsuarmilu oqaluttuarisaanermi pingaarnertit,
- b) ukiut hundredelikkaat 20-anni 21-iannilu saqitsaannerit suleqatigiinnerillu pingaarnertit,
- c) Europami 1945-p kingorna politikkikkut aningaasaqarnikkulu ineriartortitsinerit pingaarnertit,
- d) Kalaallit Nunaannit nunallu tamat akornannit isigalugu tamat oqartussaaqataanerisa inuillu pisinnaatitaaffiisa ineriartortinneqarnerat,
- e) nunarsuup immikkoortuisa pisuut piitsullu akornanni pissutsit aamma nunarsuarmi suliassat agguarnerisa ineriartortinneqarnerat aamma
- f) Kalaallit Nunaanni avataanilu kulturit inuuniarnermilu atugassarisat

3.3 Illassutitut ilinniakkat

Ilinniartut taamaallaat pingaarnertut ilinniakkat atorlugit ilikkagassatigut anguniakkat angusinnaassannigilaat. Illassutitut ilinniakkat pingaarnertut ilinniakkanut atassuteqartitsissapput itisiliillutillu, pingaartumik ilinniakkap sammiviata aqqiissuusaanera

isiginiarlugu. Illassutitut ilinniakkanik toqqaanermi apeqqutaapput ilaatigut ilinniartitsinerup ingerlanneqarnera ilaatigullu ilinniartitsissutitut allanut atassuteqartitsineq aammalu ilinniartut ilinniartitsisullu suleqatigiinnerat. Illassutitut ilinniakkat pingaarnertut ilinniakkatulli Kalaallit Nunaannut nunallu tamat akornanni pissutsinut sapinngisamik atassuteqartinneqassapput.

4. Aaqqissuussineq

4.1 Ilinniartitsinermik aaqqissuussineq

- a) Ilinniartitsinerni ilinniartut ilinniakkani qaffasissusiat ilisimasaallu aallaavigineqassapput.
- b) Ilinniartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq ilinniartitsisut ilinniartullu akornani ilikkagaqartarnermi oqaloqatigiittarnerattut sapinngisamik isikkulerlugu.
- c) Ilinniartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq ilinniartitseriaatsit assigiinngitsut paarlakaajaanneqassallutik.
- d) Ilinniartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq ilinniartut soqutigisaat pisariaqartitaallu isiginiarneqassallutik, taamaalilluni ilinniartut ilinniartitsissutip pissanganartuuneranik, naleqquttuuneranik soqutiginarartuuneranillu misigisaqarnissamut periarfissinneqassallutik.
- e) Ilinniartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq ilinniagaqarnerup ingerlanneqarnerani sammisanilu ineriartortitsinermi ilinniartitsissut siuariarfiussalluni, tassa ilinniartitsissummi oqaatsit oqariartaatsillu ineriartorfiussallutik, taamaalilluni ilinniartut namminneerlutik suliariaaseqarnissamik ajornakusoortunillu eqqarsartarnissamut piffissap ingerlanerani sungiusarneqassallutik.
- f) ilinniartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq inuiaqatigiinnut avatangiiserisanut annertunerpaamik attuumassuteqalersillugu.

Ilinniartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq Kalaallit Nunaanni avataanilu maannakkut ajornartorsiutinut sapinngisamik atassuteqartitsilluni. Suliamik ingerlatsinermi piginnaasat suleqatigiissutiginerat ilinniartitsinermi ilaavoq.

Ilinniartitsissut ilinniartitsinermi ingerlatsinertut arfinilinniit arfineq pingasunut aaqqissuunneqassaaq. Ilinniartitsinermik ingerlatsinerni ataasiakkaani immikkoortup killilikkap sammineqarnissaa imaluunniit piffissamut siviisunerusumut atassuteqartitsineq isiginninniarnertu pingaartinneqassapput. Pisuni taakkunani marlunni atortut assigiinngiiaartut sulinermi atorineqassapput.

Ilinniartitsinermi piffissaq tamarmiisoq imatut agguarneqassaaq:

- a) minnerpaamik 25 pct-iani piffissaq 1920-p siorna sammineqassaaq,
- b) minnerpaamik 25 pct-iani piffissaq 1920-p 1960-illu akorna sammineqassaaq aamma
- c) minnerpaamik 40 pct-iani piffissaq 1960-imiit ullummikkumut sammineqassaaq.

4.2 Suleriaatsit

Sulinermi ilinniartitsissutip imarisai pingaarnert ilassutitullu ilinniakkat aallaavigalugit ilinniartitsineq aaqqissuunneqassaaq. Ilinniartitsissutip imarisai pingaarnert ilassutitullu ilinniakkat sapinngisamik ilinniartitsisut ilinniartullu suleqatigiinnerisigut toqqarneqassapput. Ilinniartitsinerup ingerlanneqarneratut toqqakkani minnerpaamik ataatsimut tunngatillugu ajornartorsiummik oqaasertalersuineq nammineq toqqagaq tunngavigalugu ilinniartut suliaqassapput. Ilinniartut qitiutillugit ilinniartunillu suliaqartitsilluni sulineq pingaartinneqassaaq.

Ilinniartitsinermi aaqqissuussinermi ilinniartut assigiinngiaartut, taakku ilikkagaqariaasii pisariaqartitaallu isiginiarneqassapput. Ilinniartut ilinniartitsissummi oqaatsinik siullertut oqaasillit appaattullu oqaasillit isiginiarneqassapput.

Ilinniartitsinermi ukununnga tunngatillugu IT-p ilanngunneqarnissaa pingaartinneqassaaq:

- a) ujarleneq,
- b) atortunik katersuineq saqqummiinerlu aamma
- c) pissarsivinnik isornartorsuisinnaanermik sungiusarneq.

4.3 It

It aamma tusagassiissutit ilinniartitsinermit ilaatinneqassapput, atorineqassallutillu ilinniartut ilikkariartornerat siuarsarumallugu, nalinginnaasumik peroriartornerat inerisarumallugu aamma ilinniartut tusagassiissutinut digitaliusunut, nukissarisanut paasissutissiiffinnullu naleqqiullugu apersuusersuisinnaanerat sungiusarumallugu. It atorineqassaaq oqaluttuarisaanermut tunngatillugu qulequttanik internet paasissutissiiffiillu allat atorlugit ujarlernermit misissuinernullu. Ujarlernermit nutaaliorsinnaaneq aaqqissuulluakkamillu sulisinnaaneq pingaartinneqassapput aamma nammineerluni periutsinik apersuusersuilluni suleriaaseqarnissaaq. It aamma tusagassiissutit apeqqutinik oqaluttuarisaanermut tunngasunik allattariarsorluni oqaluttariarsorlunilu saqqummiinermit ilaatinneqassapput.

4.4 Ilinniartitsissummi oqaatsit

Ilinniartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq ilinniartut ilinniartitsissummi oqaatsinik atuinerat ilinniartitsissummilu taaguutinik paasinninnerat atuinerallu aaqqissuussamik ineriartortillugu. Ilinniartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq ilinniartut ilinniartitsissummi taassuma siuliani oqaatsinik taaguutinillu paasinnissaaleriartortillugit.

4.5 Ilinniartitsissutinut allanut atassuteqartitsineq

Ilinniartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq ilinniartitsissutini arlalinni piffissap ilaani sulisoqartarluni ilinniartitsissutinilu allani ilisimasaqarfinnut sanilliussilluni. Nalitsinni oqaluttuarisaanermi ilinniartitsissutit danskisut, kalaallisut, kulturilerineq aamma inuiaqatigiilerineq suleqatigiissutigineqarsinnaapput, tamaamaalilluni ilinniartitsissutini

ilanngunneqartuni ilinniartut suliamik ingerlatsinerannik annertusaanermu tapersiisillugu. Nalitsinni oqaluttuarisaanermi B-mi ajornartorsiutit atortunillu toqqaaneq ilinniartitsissutini aalajangersimasuni suleqatigiissitsinernut tunngatillugu oqaasertalersuilluni toqqaallunilu.

5. Nalilersuineq

5.1 Ingerlaavartumik nalilersuineq

Ingerlaavartumik nalilersuisarneq ilinniartitsissummi ilikkagassatut anguniakkat tunngavigalugit pisassaaq. Ilinniartitsissummi ataasiakkaanut ilitsersuisoqartassaaq, tassani ilinniartut ilinniartitsissummi killiffiup qaffasissusianik ersarissumik paasisinneqassallutik. Semesterini tamani nalilersuineri ilaassapput ilinniartut suliaqartarnerat, peqataavarnerat ilinniartitsinermilu pimoorussinerat.

5.2 Misilitseriaatsit

Misilitseriaatsit marluk ataaniittut akornanni klassinut tamanut ilinniarfik toqqaassaaq:

Misilitseriaaseq a

Quppernernerik nalinginnaasunik ataatsimik- marlunnik annertunerunngitsumik pissarsivinnik soraarummeertumit ilisimaneqartumik imalummik suliaassaaq tunngavigalugu oqaluttariarsorluni misilitsinneq. Atortut ilisimaneqartut ajornartorsiorfinnut ilinniartitsinermi sulianeqartunut toqqaarneqartunut tunngassapput. Atortut ilaat allataassanngillat, assersuutigalugu assit.

Piareersarnissamut minutsit 30-t missaanni piffissaliisoqassaaq, piffissarlu soraarummeerfik soraarummeertumut ataatsimut minutsit 30-t missaaniissapput.

Misilitseriaaseq b

Quppernernerik nalinginnaasunik ataatsimik- marlunnik annertunerunngitsumik pissarsivinnik soraarummeertumit ilisimaneqartumik imalummik atortullu siumut ilisimaneqanngitsut quppernerit ataatsip-marluk annertoqataanik imalimmik suliaassaaq tunngavigalugu oqaluttariarsorluni misilitsinneq. Atortut ilisimaneqartut siumullu ilisimaneqanngitsut ajornartorsiorfinnut ilinniartitsinermi sulianeqartunut toqqaarneqartunut tunngassapput. Atortut siumut ilisimaneqanngitsut atortunik siumut ilisimaneqartunik itisiliissapput atassuteqartitsillutillu. Atortut ilaat allataassanngillat, assersuutigalugu assit.

Ilinniartut tamarmik immikkut ulloq misilitsiffissaaq sioqqullugu suliaassamik tunineqassapput, piffissarlu piareersarfissaaq tiimit 24-t missaanissaaq, tiiminilli 24-nik sivikinnerussanani. Piffissaaq soraarummeerfik minutsit 30-ussapput.

Misilitseriaatsini taakkunani marlunni suliaassat ilinniartitsinermik ingerlatsinernut pingasunut-tallimanut tunngassapput, taakkunannga minnerpaamik ataatsimi 1960-p siorna pineqassalluni ingerlatsinernilu marlunni 1960-p kingorna pineqassalluni. Kalaallit Nunaanni

Danmarkimilu oqaluttuarisaaneq nunarsuarmilu oqaluttuarisaaneq ilanngunneqassapput. Soraarummeernermi sammisat sumiiffinnut, piffissamut sammisanulluunniit ersarissumik nassuiarlugit katiterneqassapput.

Qupperneq nalinginnaasoq 2400-nik naqinneqarpoq kunnequersuutit ilanngullugit.

Misilitsernermi taamaallaat piffissami piareersarfimmi allattukkat aammalu atortut misilitsinermi atorneqartut nassarneqarsinnaapput.

5.3 Naliliinermi tunngaviit

Ilikkagassatut anguniakkanik soraarummeertup qanoq angusitigineranik nalilersuinikkut naliliisoqassaaq. Pissutsinik soraarummeertup ersarissumik paasiuminartumillu saqqumiisinnaassusia kiisalu piffissamik soraarummeerfiusumik atuinera aqqissuineralu pingaartinneqassapput.

Soraarummeertup saqqummiineranik ataatsimut naliliineq tunngavigalugu karakteriliisoqassaaq.